

Ordering in een virtuele wereld

Auteur(s):

Oosterwijk, J.W.

*J.W. Oosterwijk is Secretaris-Generaal van het ministerie van Economische Zaken.***Verschenen in:**

ESB, 86e jaargang, nr. 4307, pagina D1, 3 mei 2001

Rubriek:

Dossier: Informatiegoederen en marktwerking

Trefwoord(en):

ten, geleide

Na de hausse aan positieve en negatieve berichten over de 'nieuwe economie' lijkt de tijd rijp voor een meer zakelijke en gedegen kijk op het thema 'oud' en 'nieuw'. De tegenstelling tussen 'oude' en 'nieuwe' economie blijkt immers bij nader inzien minder groot dan geschat door beursanalisten en beleggers. Toch zijn er wel degelijk verschillen wanneer je het verschijnsel 'nieuwe economie' vertaalt naar het functioneren van goederen en dienstenmarkten. In een verkennend paper van de directie marktwerking stonden daarom de volgende vragen centraal¹. Allereerst 'Wat is de impact van ict op het functioneren van (informatie)-markten?' Vervolgens 'Onder welke condities kunnen markten in het digitale tijdperk optimaal functioneren in termen van statische en dynamische efficiëntie?' en tenslotte 'In hoeverre sluit onze ordening hierbij aan?' Dit ESB-dossier diept het thema marktwerking op informatiemarkten verder uit. Zeer relevant voor het beleidsterrein van EZ vanwege de bijdragen over het denken over marktfalen, de invloed op welvaart (economische groei) en de mogelijke baten en lasten van overheidsinterventie. Op basis van het eerdergenoemde paper vraag ik, bij wijze van inleiding, uw aandacht voor een tweetal lessen.

De eerste les is dat e-commerce een positieve invloed heeft op het functioneren van markten. De belangrijkste winstpunten zitten in de reductie van transactiekosten en zoekkosten door de toenemende beschikbaarheid van productinformatie op internet. De consument kan derhalve via internet eenvoudiger aan relevante informatie komen tegen lagere kosten. Dit heeft gevolgen voor de manier waarop transacties plaatsvinden (virtuele omgeving) en roept daarmee juridische vraagstukken op rond rechtspositie van de consument bij elektronisch handelen. Staatssecretaris Ybema komt binnenkort met een consumentenbrief waarin hij op deze vraagstukken ingaat². In een breder kader werkt het kabinet momenteel aan een actualisering van de nota Wetgeving voor de Elektronische Snelweg³. De rol van de consument krijgt overigens een andere dimensie doordat consumenten nu in staat zijn onderling te handelen (e-Bay) dan wel inkoopmacht te organiseren (Letsbuyit.com).

De tweede les is dat ik meer dynamiek constateer op informatiemarkten. Machtsposities kunnen sneller afgebroken en opgebouwd worden. De eerste constatering roept de vraag op waardoor deze gesignaleerde dynamiek te verklaren is. Is de dynamiek op informatiemarkten gedreven door concurrentie, innovatie, samenwerking of een combinatie van deze factoren? De wisselwerking tussen deze factoren is beleidsmatig een interessant thema dat per markt kan verschillen. De tweede constatering roept de vraag op of de huidige mededingingsregels nog volstaan. Mijn indruk is van wel. De Mededingingswet is generiek genoeg om anti-concurrentieel gedrag van ondernemingen op elke markt aan te pakken, met name wanneer zij misbruik maken van een machtspositie. Informatiemarkten zijn echter wel complex door een aantal bijzondere karakteristieken van informatie, naast het grensoverschrijdende karakter en de snelle (horizontale) alliantievorming op deze markten. Daarom is een goed mededingingstoezicht door de Nederlandse Mededingingsautoriteit (NMa) cruciaal. De NMa is zich hiervan bewust. Zij heeft onlangs het initiatief genomen tot de oprichting van een samenwerkingsverband van Europese mededingingsautoriteiten. Op die manier kunnen deze effectiever optreden binnen de Europese interne markt en ten opzichte van internationale allianties en multinationals.

Het denken over het functioneren van informatiemarkten en de consequenties voor de rol van de overheid houdt hier echter niet mee op. Deze speciale uitgave van ESB in samenwerking met het ministerie van Economische Zaken geeft een aanzet tot een bredere discussie waarin onder meer de balans wordt gezocht tussen statische en dynamische efficiëntie op informatiemarkten en de beleidsmatige vertaling hiervan voor innovatie en de (exclusieve) bescherming van informatiegoederen. Verder wordt de impact van ict geïllustreerd door de effecten van ict op specifieke informatiemarkten als muziek, nieuws en software in kaart te brengen. Kortom met dit ESB-dossier worden tal van ingrediënten aangedragen die het discussieren over ordening in een virtuele wereld tot een smakelijke ervaring kunnen maken⁴.

Dossier Informatiegoederen en Marktwerking

J.W. Oosterwijk, ten geleide: [Ordering in een virtuele wereld](#)D.A. Blokland en M.A. Feenstra: [Beheerst interveniëren](#)E.E.C. van Damme, reactie: [De weg tot stimulering](#)

E. Hordijk: [De aanbieder betaalt!](#)

J.J.M. Theeuwes: [Voorrang voor innovatie](#)

J. Hinloopen, reactie: [Accommodeer de revolutie](#)

A.J.M. Kleijweg: [Mededingingsweg ict-proof?](#)

Y. Hiemstra: [De relatie-economie](#)

S.R. Maltha: [Gratis download of betaald 'Duet'?](#)

N.M. Wijnberg: [Reproductie: een muziekgeschiedenisles](#)

R. Towse: [Sterker auteursrecht niet zinvol](#)

R. Bilderbeek, [Uitgevers onbedreigd door internet](#)

E.J. Dommering: [Hoe lang laat ik mij op internet verlinken?](#)

S.A. van der Geest en M. Varkevisser: [Geen lagere prijs voor software](#)

B.G.C. Dellaert: [Hoe zorg je dat de bron niet opdroogt?](#)

A.M. Reitsma, epiloog: [Uitweg uit het spiegelpaleis](#)

¹ Paper *Marktwerking en nieuwe ict-markten*, directie Marktwerking van het ministerie van Economische Zaken, december 2000 (<http://www.MarktwerkingICT.ez.nl>).

² Consumentenbrief van Staatssecretaris Ybema aan de Tweede Kamer, verwacht juni 2001.

³ Tweede Kamer, vergaderjaar 1997-1998, 25 880, nrs. 1-2.

⁴ <http://www.e21e.ez.nl>.